

Veileder i økonomiplanlegging med kommuneplanperspektiv for folkevalgte

Kommuneøkonomikonferansen 2013

Simen Pedersen, Vista Analyse

www.vista-analyse.no

Hovedutfordringen er å få til handling – hva finnes av hjelpemidler?

Hovedutfordringen å få realisert det man har bestemt seg for – både når det gjelder å gjennomføre omstilling og ønsket samfunnsutvikling

- Pöyry-rapporten forteller hva som er årsaken

Mens de tre veilederne skal fortelle hvordan man kan få til handling

- Veileder i økonomistyring
- Forpliktende plan – krav og anbefalinger
- Veileder i økonomiplanlegging med kommuneplanperspektiv (under utvikling)

Hvorfor er kommunene i Vesterålen oppført i ROBEK?

Politisk vegring og følelse av avmakt er den viktigste forklaringen

Kommunene har i hovedsak vært klare over den tiltagende svake økonomien, men møter den i begrenset grad med planmessige og balanserte tilpasninger av sin virksomhet

Det er flere forklaringer på vegringen:

- Situasjonen oppfattes som andres ansvar
- En følelse av maktesløshet
- Kostnader besluttes ikke, de oppstår
- Parti- og fraksjonspolitikk får dominere
- Ingen vil være svarteper

Workshop en stund etter rapporten var fremlagt - **Hva vil være avgjørende for å for å lykkes med tiltakene?**

Mange innspill kom på bordet, og de viste oss den samme retningen:

- **Andøy** - Vi må lære av det som har skjedd, og ta det med oss videre
- **Bø og Øksnes** - Vi må etablere en felles situasjonsforståelse og få en klar rolleavklaring mellom folkevalgte og administrasjon
- **Hadsel** - Man må ta ansvar i kommunestyret og tenke langsiktig
- **Lødingen** - Administrasjonen må komme med alternativer når man skal gjøre kutt og ikke henge seg opp i detaljer
- **Sortland** - Administrasjon og folkevalgte må opparbeide seg kunnskapen som trengs for å forstå økonomiske utfordringer. Opplæring av nye politikere er spesielt viktig.

Fylkesmannen i Nordland så behov for å utvikle en veileder i økonomistyring for folkevalgte

Veileder i økonomistyring for folkevalgte

Veileder i økonomistyring

Målet med veilederen var å:

- Gi en lettfattelig og oversiktlig innføring i kommunal økonomistyring
- Være tilpasset kommunene i Nordland ved bruk av gjenkjennbare eksempler
- Bidra til at folkevalgte får et felles begrepsapparat, og en felles forståelse av hvordan økonomistyring kan og bør integreres i de politiske styringsprosessene

Forpliktende plan – krav og anbefalinger

Den største utfordringen med å få økonomien på fote er å få realisert tiltakene

Det er behov for å utvikle noen handlingsregler:

- Være et godt eksempel
- Skaffe kunnskapen som kreves
- Skape eierskap og oppslutning
- Kommuniser framdrift
- Sikre forpliktende gjennomføring

Veileder i økonomiplanlegging for folkevalgte

Formålet med prosjektet

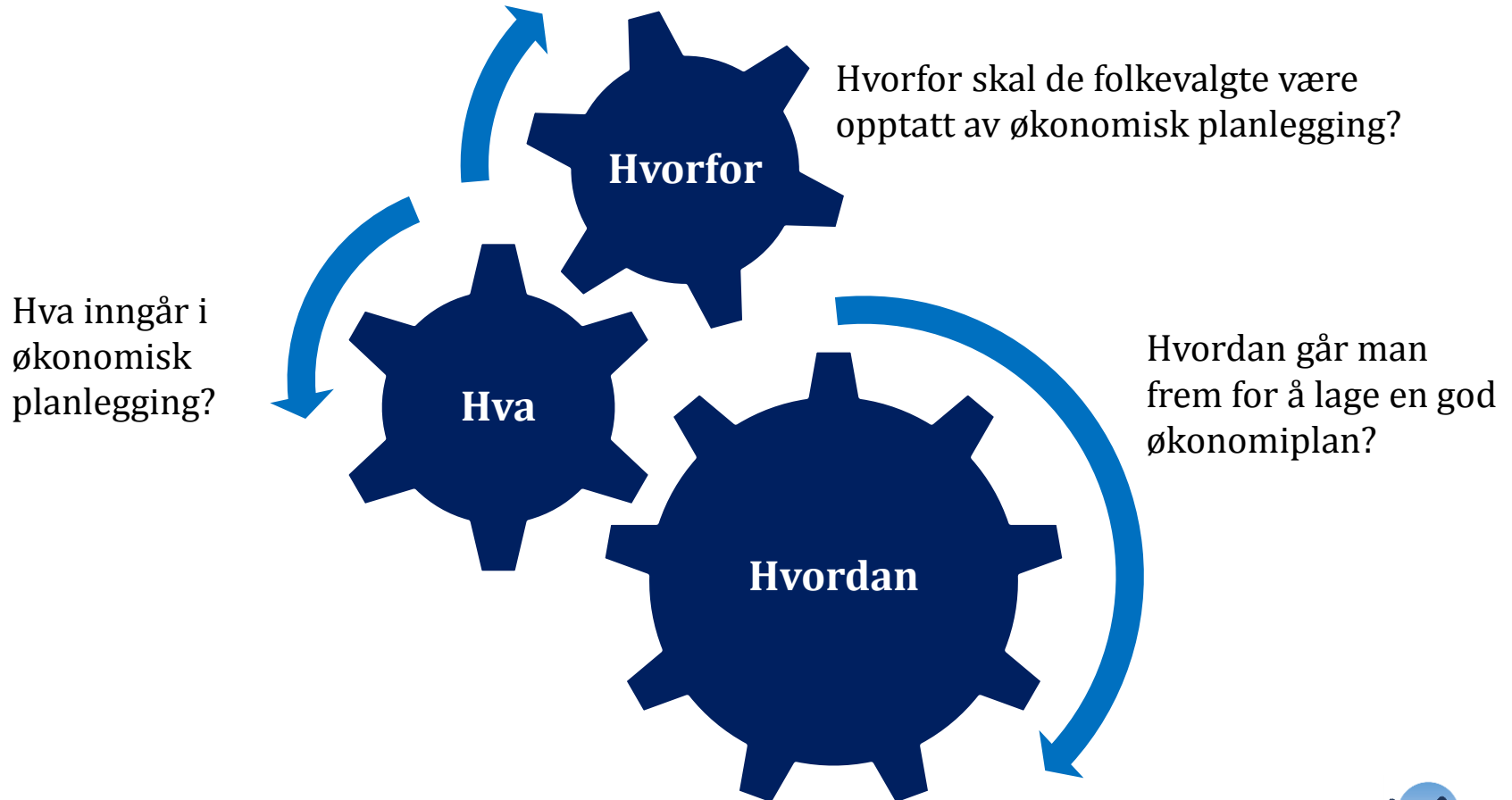
- Veilederen skal
 - Gi en innføring i økonomiplanlegging og forklare sammenhengen med kommuneplanen på en tydelig og pedagogisk måte, med et folkelig språk
 - Bidra til økt kvalitet på økonomiplanleggingen i gjennom å:
 - Motivere: formidle hvorfor den enkelte kommune vil ha nytte av forbedret økonomiplanlegging
 - Veilede: forklare hvordan man bør gå frem for å få til god økonomiplanlegging
 - Være rettet mot folkevalgte i kommunene i Nordland
- Veilederen skal stå på egne ben i forhold til *Veileder i økonomistyring for folkevalgte, Forpliktende plan – krav og anbefalinger* og *Gode råd*
- Veilederen skal utarbeides sammen med Fylkesmannen i Nordland

Vår ambisjon

*«Å utarbeide en veileder som gir **lyst** til å gi seg i kast med økonomiplanlegging og lage en økonomiplan»*

Veilederen skal beskrive hvorfor, hva og hvordan

Veilederen skal beskrive hvorfor, hva og hvordan

1

Forståelse av hvorfor økonomiplanlegging er viktig

2

Hva er økonomiplanlegging?

3

Tydlig og hensiktsmessig rolleavklaring

4

Prosess som sikrer forankring og involvering

5

Økonomiplan som danner utgangspunkt for styring

Kapittel 1 – Hvorfor er økonomiplanlegging viktig?

- Formål: *Gi leserne lyst til å gi seg i kast med veilederen, gjennom å peke på hva man kan få ut av den*
- God og langsiktig planlegging er en forutsetning for politisk handlingsrom og lokal samfunnsutvikling
- Beslutninger er gode når konsekvensene av valget er kjent
- Beslutningen eies av både politikere og administrasjon, takket være en tydelig prosess

Kapittel 2 – Hva er økonomiplanlegging?

Formål: *Gi leseren en forståelse av de viktigste økonomiske prinsippene*

Kapittelet skal bestå av tre hoveddeler:

- Balanse mellom inntekter og utgifter
- Bevissthet om usikkerhet og langsiktige konsekvenser
- Forholdet mellom kommuneplan og økonomiplan

Kapittel 3 – Tydelig og hensiktsmessig rollefordeling

Formål: *Beskrive roller og ansvar i forskjellige trinn i økonomiplanprosessen*

«En forutsetning for å få til det man ønsker en god dialog og at man jobber i samme retning»

Kapittel 4 – Prosess som sikrer forankring og involvering

Økonomiplanprosessen handler om å besvare tre grunnleggende spørsmål:

Hvor står vi i dag?

Hva tror vi om fremtiden?

Hvilke tiltak prioriterer vi de kommende årene for å nå målene våre?

Men man må ikke glemme hvilket **samfunn** man vil vi ha!

Kapittel 5 – Økonomiplan som danner utgangspunkt for styring

- Formål: *Gi leserne lyst til å gi seg i kast med å utarbeide en realistisk plan som konkretiserer kommuneplanen*
- Oppfyller lovpålagte krav
- Har en tydelig sammenheng med kommuneplanen
- Formidler hva som er kommunenes langsiktige prioriteringer

Forslag til illustrasjon på sammenheng mellom styringsdokumenter

Kommuneplan

- Hva vil vi oppnå?

Kommuneplanens handlingsdel

- Hvordan vil vi gjøre det?

Økonomiplan

- Hvordan skal vi få det til på lang sikt?

Årsbudsjett

- Hvordan skal vi få det til på kort sikt?

Forslag til sjekkliste for hva økonomiplanen bør inneholde – har vi fått med oss det grunnleggende?

Som et minimum skal økonomiplanen inneholde:

- Beskrivelse av økonomiske rammebetingelser kommunen må operere innenfor
- Overordnet drifts- og investeringsbudsjett
- Sektorspesifikke drifts- og investeringsbudsjett

For å fungere som et beslutningsunderlag og styringsverktøy bør økonomiplanen:

- si det viktigste først
- anvende et enkelt språk
- bruke figurer
- ha en tydelig struktur
- være konkret

Hovedutfordringen er å få til handling!

Hovedutfordringen å få realisert det man har bestemt seg for – både når det gjelder å gjennomføre omstilling og ønsket samfunnsutvikling

Vi håper at veilederen gir lyst til å lyst til å gi seg i kast med økonomiplanlegging og lage en økonomiplan.

Det skal vi få til ved å:

- Skrive en veileder som fokuserer på de viktige tingene
- Tilpasse den til kommunene i Nordland
- Få tydelig frem at god økonomiplanlegging er en forutsetning for politisk handlingsrom og lokal samfunnsutvikling

Takk for meg!

Simen Pedersen
samfunnsøkonom
Vista Analyse
simen.pedersen@vista-analyse.no
959 93 888

